

Inbreng Verslag van een schriftelijk overleg

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen en opmerkingen ter beantwoording voorgelegd aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over zijn brief d.d. 25 september 2014 inzake de Pilot in bewaring stellen door Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V).

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

Adjunct-griffier van de commissie,
Tielens-Tripels

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
<u>Inbreng van de leden van de PvdA-fractie</u>	<u>2</u>
<u>Inbreng van de leden van de SP-fractie</u>	<u>2</u>
<u>Inbreng van de leden van de PVV-fractie</u>	<u>3</u>
<u>Inbreng van de leden van de D66-fractie</u>	<u>3</u>
II. Reactie van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie	4

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de brief. Zij danken de Staatssecretaris hiervoor. Naar aanleiding hiervan hebben zij nog enkele vragen en opmerkingen. Allereerst ontvangen zij graag een nadere onderbouwing van deze pilot. Kan de Staatssecretaris aangeven wat de aanleiding hiervoor is geweest.

Kan de Staatssecretaris meerdere concrete voorbeelden geven wanneer, in welke situaties een finale aanvullende beslissing van de Hulpofficier van Justitie (HovJ) te tijdrovend is geweest en/of weinig toegevoegde waarde heeft gehad? Hoe vaak nemen de HovJ's geen deel aan de Lokale Terugkeeroverleggen (LTO), en waarom niet? Is het de praktijk dat de HovJ vrijwel altijd de keuze van het LTO voor inbewaringstelling volgt? Op welke wijze is gewaarborgd dat de zorgvuldigheid en rechtsbescherming bij in bewaringzaken ongewijzigd blijven?

De leden van de PvdA-fractie vragen welk verband de pilot houdt met het vaker en beter gebruiken van alternatieven voor inbewaringstelling en voor het inbouwen van ruimte in de procedure voor die afweging. Zij zijn van mening dat bij de bewaringsbeslissing ook goede afstemming moet plaatsvinden met rechtshulpverleners en met andere externe relevante personen, die eventueel geen deel uitmaken van het LTO.

Kan de Staatssecretaris preciezer de groep afbakenen waartoe de pilot zich beperkt? Deze leden krijgen tot slot ook graag meer informatie over de precieze rol van de aangewezen DT&V-ambtenaren die gaan beslissen over de inbewaringstellingen. Beslissen zij hier tevens over in dossiers waarin zij zelf direct contact hebben met de betreffende vreemdeling, bijvoorbeeld door vertrekgesprekken of wordt de rol van contactambtenaar en beslisser strikt gescheiden?

Inbreng van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met enige zorg kennisgenomen van de brief. Zij delen de mening van Amnesty International dat moet worden ingezet op meer deskundigheid bij het proces van inbewaringstelling. Deze leden zijn er voornamelijk niet van overtuigd dat het elimineren van de toets door de HovJ hiertoe de geëigende weg is. Naar aanleiding van de brief hebben deze leden de volgende vragen.

Hoe wil de Staatssecretaris garanderen dat aan alle waarborgen, zoals aangegeven in de tweede alinea van de brief, wordt voldaan? Op welke waarborgen doelt hij hierbij specifiek?

Begrijpt de Staatssecretaris het beoogde doel van het inzetten van de HovJ bij de besluitvorming over inbewaringstelling? Zo ja, hoe verhoudt zich dat tot zijn uitspraak dat de toegevoegde waarde van de HovJ in dit verband niet evident is?

Waaruit bestaat de training voor het opleggen van de vrijheidsbeperkende maatregel door de twee uitvoerende ambtenaren? Is de Staatssecretaris van mening dat deze training de expertise van de HovJ op het gebied van vrijheidsbeperking kan vervangen?

Wat wordt de rol van de twee uitvoerende ambtenaren? Gaan zij ook beslissen in dossiers waarbij zij zelf betrokken zijn geweest of worden deze taken strikt gescheiden?

In hoeverre vindt de Staatssecretaris dat met het wegvallen van de HovJ de noodzaak ontstaat voor een versterking en versnelling van de rechterlijke toetsing? De leden van de SP-fractie zijn benieuwd naar de visie van de Staatssecretaris op deze onderwerpen.

Inbreng van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hechten veel waarde aan het instrument van vreemdelingenbewaring en betreuren het dat dit steeds minder vaak wordt toegepast en aan veel beperkingen onderhevig is. De omstandigheid dat illegale vreemdelingen zich steeds vrij in onze samenleving kunnen bewegen, bijvoorbeeld wanneer zij niet meewerken aan hun terugkeer naar het land van herkomst, houdt het probleem van illegaliteit in stand. Onderhavige pilot biedt volgens deze leden geen oplossing voor dit probleem, omdat de voorwaarden die verbonden zijn aan het in bewaring stellen van illegalen niet veranderen en het kabinet er bovendien voor heeft gekozen het gebruik van het instrument van vreemdelingenbewaring fors te verminderen. Wat deze pilot wel doet is het verruimen van de kring van personen die vreemdelingenbewaring kunnen opleggen. Voornoemde leden vragen de Staatssecretaris wat hier de waarde van is, nu besloten is het gebruik van het instrument vreemdelingenbewaring niet te versterken, maar te beperken. Ook willen zij vragen of de pilot beoogt uitzettingen van illegalen te vergemakkelijken en hoe dit concreet moet worden bereikt.

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de aankondiging van de Staatssecretaris om met ingang van 1 oktober 2014 een pilot te starten met in bewaring stellen door de DT&V. Zij kunnen zich erin vinden verder na te denken over de rol van DT&V in het proces van in bewaring stellen, maar plaatsen vraagtekens bij de wijze waarop dit nu gebeurt. Deze leden maken zich ernstig zorgen over de juridische basis van deze pilot, met name het buitenwerking stellen van de rol en bevoegdheden van de HovJ in het proces van inbewaringstelling. Voornoemde leden hebben daarom enkele vragen over de rechtsstatelijke aspecten van deze pilot.

De leden van de D66-fractie vernemen graag waarom deze bevoegdheden al in juli 2014 zijn gewijzigd in artikel 5.3 van het Voorschrift Vreemdelingen, maar de Kamer pas een week voor ingang van de pilot hierover is geïnformeerd. Ook vragen deze leden waarom ervoor is gekozen een dergelijke fundamentele wijziging in het beleid slechts in het Voorschrift Vreemdelingen te wijzigen en niet in het Vreemdelingenbesluit of zelfs de Vreemdelingenwet. De rol van de HovJ is volgens voornoemde leden belangrijk voor het beoordelen of een besluit tot het in bewaring stellen aan alle waarborgen van de wet voldoet.

Daarnaast willen de leden van de D66-fractie ingaan op de rol van de HovJ. Is het niet zo dat de HovJ aan de wet toetst of er overgegaan mag worden tot in bewaringstelling? Hoe verhoudt het wegnemen van bevoegdheden van de HovJ in dit proces zich tot de scheiding van de uitvoerende en rechterlijke macht? Waarom is er niet voor gekozen deze scheiding in stand te houden en de HovJ meer te betrekken bij de LTO's? De aan het woord zijnde leden zijn van mening dat een dergelijke verandering van beleid niet kan zonder nadrukkelijk ook naar de rechtswaarborgen te kijken. Daarom willen zij graag weten of het klopt dat een rechterlijke toets bij de in bewaringstelling van vreemdelingen vaak een maand op zich laat wachten. Zou een dergelijke pilot dan niet samen

moeten gaan met een aanzienlijke versnelling van de rechterlijke toets wanneer tot inbewaringstelling wordt besloten, bijvoorbeeld binnen 48 uur?

Verder vragen de leden van de D66-fractie in hoeverre de aanbevelingen van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) zijn meegenomen in het vormgeven van deze pilot. Aanbevelingen met betrekking tot investeringen aan de voorkant van het proces, zoals het betrekken van de advocaat om mee te denken over alternatieven voor bewaring en een pool van goed opgeleide HovJ's creëren, zien deze leden niet terug in de pilot. Waarom is hier niet voor gekozen?

Deze leden vragen voorts hoe het verbreden van de beslissingsbevoegdheden van de DT&V-ambtenaren hun werk gemakkelijker zal maken. Zal dezelfde DT&V ambtenaar die het vertrouwen moet winnen van de cliënt teneinde deze te begeleiden in het terugkeerproces de beslissing tot inbewaringstelling moeten nemen? In hoeverre zal een scheiding hiertussen meegenomen worden in deze pilot?

De leden van de D66-fractie vragen naar de samenhang van deze pilot en het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid en Justitie, uitgevoerd naar aanleiding van de suïcide van de heer Dolmatov. Deze leden lezen in dat rapport dat de betrokken partijen er niet altijd in slagen aan alle zorgvuldigheidseisen te voldoen, waardoor vreemdelingen het risico lopen dat zij ten onrechte in bewaring worden gesteld. Ook lezen voornoemde leden dat uit het onderzoek van de Onderzoeksraad naar voren komt dat nog niet alle HovJ's voldoende op hun taak zijn toegerust. Voornoemde leden vragen daarom waarom er gekozen is voor deze pilot, waarbij een extra moment van zorgvuldigheid bij de beslissing tot in het bewaring stellen wordt overgedragen. Juist bij het ontnemen van iemands vrijheid hechten deze leden grote waarde aan de zorgvuldigheid. Het is juist de rol van de HovJ te beoordelen of een dergelijk besluit aan alle waarborgen van de wet voldoet.

Tot slot willen de leden van de D66-fractie de Staatssecretaris verzoeken de ingangsdatum van deze pilot op de schorten tot na de beantwoording van dit schriftelijk overleg.

II. Reactie van de Staatssecretaris